

Bruxelles, 22 noiembrie 2018
(OR. en)

12956/18

**Dosar interinstituțional:
2008/0140(CNS)**

**SOC 600
ANTIDISCRIM 23
MI 695
JAI 981
FREMP 165**

NOTĂ

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Delegațiile
Nr. doc. ant.:	12955/18
Nr. doc. Csie:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Subiect:	Propunere de directivă a Consiliului privind punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor un text consolidat al directivei care reflectă situația actuală. Prezentul document este pus la dispoziție din rațiuni practice și nu aduce atingere pozițiilor pe care delegațiile le-au exprimat în timpul discuțiilor.

Vă atragem atenția asupra faptului că textul din anexă este identic cu cel din documentul 12955/18, însă notele de subsol care indică pozițiile delegațiilor au fost eliminate.

Propunere de

DIRECTIVĂ A CONSILIULUI

privind punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 19 alineatul (1),

având în vedere propunerea Comisiei Europene ¹,

având în vedere aprobarea Parlamentului European ²,

întrucât:

- (1) În conformitate cu articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), Uniunea Europeană este întemeiată pe valorile respectului față de demnitatea umană, libertății, democrației, egalității, statului de drept și respectării drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților, valori comune tuturor statelor membre. În conformitate cu articolul 6 din TUE, Uniunea recunoaște drepturile, libertățile și principiile prevăzute în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. În temeiul aceluiași articol, drepturile fundamentale, astfel cum sunt garantate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și astfel cum rezultă din tradițiile constituționale comune statelor membre, constituie principii generale ale dreptului Uniunii.

¹ JO C , , p. .

² JO C , , p. .

- (2) Dreptul oricărei persoane la egalitate în fața legii și la protecție împotriva discriminării constituie un drept universal recunoscut prin Declarația universală a drepturilor omului, prin Convenția Organizației Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor, prin Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, prin pactele Organizației Națiunilor Unite privind drepturile civile și politice și drepturile economice, sociale și culturale, prin Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap, prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și prin Carta socială europeană, semnate de [toate] statele membre. Prezenta directivă, în special dispozițiile privind accesibilitatea și amenajarea corespunzătoare, respectă principiile fundamentale consacrate în Convenția ONU privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural.
- (2a) La 23 decembrie 2010, UE a devenit parte la Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu handicap (UNCRPD). Dispozițiile convenției respective, în conformitate cu articolul 216 alineatul (2) din TFUE, fac parte integrantă din ordinea juridică a Uniunii Europene și, în consecință, legislația Uniunii ar trebui să fie interpretată într-un mod care este în concordanță cu convenția. În mod special, Convenția include la articolul 2 refuzul amenajării corespunzătoare în definiția pe care aceasta o dă discriminării. În comunicarea sa „Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu handicap: Un angajament reînnoit pentru o Europă fără bariere”³, Comisia a solicitat coerență pentru a se asigura punerea în aplicare eficace a Convenției Națiunilor Unite în întreaga Uniune și a stabilit accesibilitatea drept unul dintre cele opt domenii de acțiune ale sale.
- (3) Prezenta directivă respectă drepturile fundamentale și ține cont de principiile fundamentale recunoscute, în special de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Articolul 10 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene recunoaște dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie; articolul 21 interzice discriminarea, inclusiv pe bază de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală; iar articolul 26 recunoaște dreptul persoanelor cu handicap de a beneficia de măsuri destinate să le asigure independența.

³ COM(2010) 636.

- (4) Anul european al persoanelor cu handicap, 2003, Anul european al oportunităților egale pentru toți, 2007, Anul european al dialogului intercultural, 2008 și Anul european al îmbătrânirii active și solidarității între generații, 2012, au scos în evidență persistența discriminării, dar și beneficiile diversității.
- (5) Consiliul European de la Bruxelles, din 14 decembrie 2007, a invitat statele membre să-și întărească eforturile de prevenire și combatere a discriminării în interiorul și în afara pieței forței de muncă ⁴.
- (5a) La 21 februarie 2011, Consiliul și-a reafirmat angajamentul ferm față de promovarea și protecția libertății religioase sau de credință fără discriminare ⁵; La 17 iunie 2011, Consiliul și reprezentanții guvernelor statelor membre au invitat statele membre și Comisia Europeană să continue combaterea discriminării îndreptate împotriva persoanelor cu handicap și să revizuiască cadrul juridic existent ⁶ și, la 16 iunie 2016, Consiliul a invitat Comisia Europeană să promoveze măsurile prezentate de aceasta din urmă în Lista de acțiuni pentru promovarea egalității pentru persoanele LGBTI ⁷.
- (6) Parlamentul European a făcut apel la extinderea protecției împotriva discriminării în legislația Uniunii Europene în Rezoluția sa din 20 mai 2008 privind progresele înregistrate în UE în materie de egalitate de șanse și luptă împotriva discriminării (transpunerea Directivelor 2000/43/CE și 2000/78/CE) [2007/2202(INI)] ⁸ și în Rezoluția sa din 8 septembrie 2015 referitoare la situația drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană (2013-2014) [2014/2254(INI)] ⁹.

⁴ Concluziile Președinției Consiliului European de la Bruxelles din 14 decembrie 2007, punctul 50.

⁵ Concluziile Consiliului din 21 februarie privind intoleranța, discriminarea și violența pe motive de religie sau credință (documentul 6485/11).

⁶ Concluziile Consiliului din 17 iunie 2011 privind sprijinul pentru punerea în aplicare a Strategiei europene 2010-2020 pentru persoanele cu handicap. (Doc. 11843/11).

⁷ Concluziile Consiliului din 16 iunie 2016 privind răspunsul la Lista de acțiuni a Comisiei pentru promovarea egalității pentru persoanele LGBTI, punctul 8. (Doc. 9948/16).

⁸ JO C 279 E/23, 19.11.2009.

⁹ JO C 316/1, 22.9.2017.

- (7) Comisia Europeană a afirmat în comunicarea sa intitulată „Agenda socială reînnoită: Oportunități, acces și solidaritate în Europa secolului XXI”¹⁰ că, în societățile în care fiecare persoană este privită ca fiind de importanță egală, nu ar trebui să existe niciun fel de barieră artificială sau discriminare de orice fel care să împiedice persoanele să exploateze aceste oportunități. Discriminarea bazată pe religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală poate submina realizarea obiectivelor Uniunii astfel cum sunt prevăzute în tratate, în special atingerea unui înalt nivel de ocupare a forței de muncă și de protecție socială, creșterea nivelului de trai și a calității vieții, coeziunea și solidaritatea economică și socială. Această discriminare poate submina obiectivul eliminării obstacolelor din calea liberei circulații a persoanelor, bunurilor și serviciilor între statele membre. Comisia Europeană a reiterat și și-a reînnoit angajamentul de combatere a discriminării și de promovare a egalității de șanse în Comunicarea sa intitulată „Nediscriminarea și egalitatea de șanse: Un angajament reînnoit”¹¹ și în Recomandarea sa „Înființarea pilonul european al drepturilor sociale”¹².

¹⁰ COM(2008) 412.

¹¹ COM(2008) 420.

¹² C(2017) 2600.

- (8) Legislația existentă a Uniunii Europene include trei instrumente juridice în temeiul articolului 13 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, care a fost înlocuit de articolul 19 din TFUE. Aceste instrumente sunt Directiva 2000/43/CE ¹³, Directiva 2000/78/CE ¹⁴ și Directiva 2004/113/CE ¹⁵, care au scopul de a preveni și a combate discriminarea pe bază de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă și orientare sexuală. Aceste instrumente au dovedit utilitatea legislației în combaterea discriminării. În mod particular, Directiva 2000/78/CE stabilește un cadru general pentru egalitatea de tratament în domeniul încadrării în muncă și al ocupării forței de muncă din punct de vedere al religiei sau convingerilor, al handicapului, al vârstei și al orientării sexuale. Cu toate acestea, gradul și forma de protecție împotriva discriminării pe baza acestor criterii în alte domenii decât cel al ocupării forței de muncă variază între statele membre. Directiva 2000/43/CE protejează persoanele împotriva discriminării pe motive de origine rasială sau etnică în contextul accesului la bunuri și servicii și al furnizării acestora, al protecției sociale și al educației, în timp ce Directiva 2004/113/CE oferă protecție împotriva discriminării pe criterii de sex în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii și furnizarea lor, cu excepția conținutului mijloacelor de informare sau al publicității, precum și cu excepția educației.
- (9) Prin urmare, scopul prezentei directive în ceea ce privește temeiurile la care face referire, este de a extinde nivelul și forma protecțiilor din aceste trei instrumente juridice dincolo de domeniile ocupării forței de muncă, pentru a acoperi și domeniile specifice prevăzute la articolul 3 din directivă. Prin urmare, legislația Uniunii ar trebui să interzică discriminarea pe bază de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală într-o gamă de domenii din afara pieței forței de muncă, inclusiv accesul la protecție socială, la educație și la bunuri și servicii, precum și furnizarea acestora, inclusiv în ceea ce privește locuințele. Serviciile ar trebui înțelese în sensul articolului 57 din TFUE.

¹³ Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică (JO L 180, 19.7.2000, p. 22).

¹⁴ Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă (JO L 303, 2.12.2000, p. 16).

¹⁵ Directiva 2004/113/CE a Consiliului din 13 decembrie 2004 de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii (JO L 373, 21.12.2004, p. 37).

- (10) Directiva 2000/78/CE interzice discriminarea în ceea ce privește accesul la formarea profesională; este necesar să se completeze această protecție prin extinderea interzicerii discriminării în ceea ce privește accesul la educația care nu este considerată formare profesională.
- (11)
- (12) Se înțelege că discriminarea include discriminarea directă, discriminarea indirectă, hărțuirea, instigarea la discriminare și refuzul amenajării corespunzătoare pentru persoanele cu handicap. De asemenea, discriminarea este înțeleasă ca putând avea loc din motive multiple sau fiind bazată pe presupuneri în ceea ce privește religia sau convingerile, handicapul, vârsta sau orientarea sexuală ale unei persoane. Discriminarea bazată pe presupuneri are loc atunci când o persoană este tratată mai puțin favorabil sau este hărțuită în virtutea percepției că ar avea o anumită religie sau convingere, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Este irelevant dacă presupunerea cu privire la persoana respectivă este corectă sau nu.
- (12a) Discriminarea este, de asemenea, înțeleasă ca incluzând discriminarea pe baza asocierii cu un motiv de discriminare, astfel cum a confirmat Curtea de Justiție în cauzele C-303/06 ¹⁶ și C-83/14 ¹⁷. Acest tip de discriminare se manifestă, printre altele, atunci când o persoană este tratată într-un mod mai puțin favorabil sau este hărțuită în baza unei asocieri pe care persoana o are sau se consideră că o are cu persoane având o anumită religie sau convingere, un anumit handicap, o anumită vârstă sau orientare sexuală, sau cu organizații dedicate promovării drepturilor unor astfel de persoane. Prin urmare, este oportun ca prezenta directivă să includă dispoziții explicite în vederea protecției împotriva unei astfel de discriminări.
- (12ab) Discriminarea multiplă este înțeleasă ca fiind o discriminare, sub orice formă, care are loc pe baza combinării a două sau mai multe dintre următoarele motive, inclusiv în cazul în care, luate separat, situația nu ar da naștere la discriminări împotriva persoanei în cauză: religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Discriminarea multiplă ar trebui recunoscută pentru a reflecta realitatea complexă a cazurilor de discriminare, precum și pentru a spori protecția victimelor acesteia.

¹⁶ Cauza C-303/06, Coleman/Attridge, hotărârea din 17 iulie 2008.

¹⁷ Cauza C-83/14, CHEZ Razpredelenie (Nikolova), hotărârea din 16 iulie 2015.

(12b) Hărțuirea este contrară principiului egalității de tratament, întrucât victimele hărțuirii nu se pot bucura, în aceeași măsură ca ceilalți, de accesul la protecție socială, educație, bunuri și servicii. Hărțuirea poate să ia diferite forme, inclusiv a unui comportament verbal, fizic sau alt fel de comportament non-verbal nedorit. Un astfel de comportament poate fi considerat hărțuire în sensul prezentei directive atunci când survine în mod repetat sau când este atât de grav prin natura sa încât are scopul sau efectul de a viola demnitatea unei persoane și de a crea un mediu de intimidare, ostil, degradant, umilitor sau jignitor.

(13) În aplicarea principiului egalității de tratament, indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, Uniunea ar trebui, în conformitate cu articolul 8 din TFUE, să aibă drept obiectiv eliminarea inegalităților și promovarea egalității între bărbați și femei, în special având în vedere că femeile sunt adesea victimele discriminării multiple.

La pregătirea sau revizuirea de acte cu putere de lege și acte administrative necesare pentru a asigura conformitatea cu prezenta directivă, statele membre ar trebui să țină seama de impactul diferit asupra bărbaților și a femeilor.

(14) Aprecierea faptelor din care se poate presupune că a existat o discriminare directă sau indirectă ar trebui să aparțină instanțelor judecătorești naționale sau altor organisme competente, în conformitate cu normele legislative sau practicile naționale. Astfel de norme pot dispune, în particular, constatarea discriminării indirecte prin orice mijloace, inclusiv pe baza datelor statistice și/sau științifice.

(14a) În anumite condiții, pot fi permise diferențe de tratament legate de vârstă, cu condiția ca acestea să fie justificate în mod obiectiv de un scop legitim și cu condiția ca mijloacele de atingere a acelui obiectiv să fie adecvate și necesare. În acest context, promovarea integrării economice, culturale sau sociale a persoanelor care aparțin unor anumite grupe de vârstă ar trebui să constituie un obiectiv legitim. Mijloacele de realizare a acestui obiectiv, cum ar fi oferirea unor condiții de acces mai favorabile pentru persoanele care aparțin unor anumite grupe de vârstă, ar trebui să fie adecvate și necesare. Prin urmare, măsurile legate de vârstă care oferă condiții mai favorabile persoanelor de o anumită vârstă în raport cu cele aflate la dispoziția celorlalte persoane, cum ar fi tarife gratuite sau reduse pentru utilizarea transportului public, a muzeelor sau a complexelor sportive sunt considerate a fi compatibile cu principiul nediscriminării și nu constituie discriminare.

- (15) Factorii de risc legați de vârstă sunt utilizați la prestarea serviciilor de asigurare, a serviciilor bancare și a altor servicii financiare pentru a se evalua riscul individual și a se determina primele și prestațiile. În cazul anumitor servicii financiare, persoanele cu vârste diferite nu se află într-o situație comparabilă pentru evaluarea riscului. În consecință, diferențele de tratament proporționate pe motive de vârstă nu constituie discriminare dacă vârsta persoanei în cauză este un factor determinant pentru evaluarea riscului în cazul serviciului respectiv, iar această evaluare se bazează pe principiile actuariale și pe date statistice relevante și fiabile. Limitele de vârstă și plajele de vârstă pentru serviciile financiare pot fi diferențe de tratament proporționate pe motive de vârstă, dacă sunt stabilite într-un mod rezonabil.
- (15a) Factorii de risc legați de handicap și în special de problemele de sănătate care stau la baza handicapului sunt utilizați la prestarea serviciilor de asigurare, a serviciilor bancare și a altor servicii financiare pentru a se evalua riscul individual și a se determina primele și prestațiile. În cazul anumitor servicii financiare, persoanele cu handicap nu se află într-o situație comparabilă cu persoanele fără handicap în ceea ce privește evaluarea riscului. În consecință, diferențele de tratament proporționate pe motive de handicap nu constituie discriminare dacă starea de sănătate a persoanei respective este un factor determinant și veritabil pentru evaluarea riscului în cazul serviciului respectiv, iar această evaluare se bazează pe principiile actuariale și pe date statistice relevante și fiabile sau pe cunoștințe medicale relevante și fiabile.
- (15b) Clienții și organismele competente de soluționare a plângerilor, precum și organismele judiciare competente ar trebui să aibă dreptul de a fi informați, la cerere, în legătură cu motivele care justifică diferențele de tratament pe motive de vârstă sau de handicap în cadrul serviciilor financiare. Informațiile furnizate ar trebui să fie utile și pe înțelesul publicului larg și ar trebui să explice diferențele în materie de risc individual pentru serviciul în cauză. Cu toate acestea, furnizorii de servicii financiare nu ar trebui să fie obligați să facă publice informații sensibile din punct de vedere comercial.

(16)

(17) Simultan cu interzicerea discriminării, este important să se respecte alte libertăți și drepturi fundamentale în conformitate cu Carta drepturilor fundamentale a UE și cu Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în special protecția vieții private și de familie, libertatea religioasă, libertatea de asociere, libertatea de exprimare, libertatea presei și libertatea informațiilor. Prezenta directivă nu ar trebui să aducă atingere măsurilor prevăzute de dreptul național care, într-o societate democratică, sunt necesare pentru securitatea publică, menținerea ordinii publice, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății și apărarea drepturilor și libertăților celorlalte persoane.

(17-a) Prezenta directivă nu modifică repartizarea competențelor între Uniune și statele membre, astfel cum s-a definit în tratate, inclusiv în domeniul educației și al protecției sociale. De asemenea, nu aduce atingere rolului esențial și dreptului discreționar al statelor membre de a furniza, a comisiona și a organiza servicii de interes economic general.

(17a) Prezenta directivă are ca obiect aplicarea principiului egalității de tratament în cadrul accesului la protecție socială, la educație și la bunuri și servicii, precum și al furnizării acestora, în limitele competențelor Uniunii. Conceptul de „acces” nu include determinarea, în conformitate cu dreptul național și practica națională, eligibilității unei persoane pentru a beneficia de protecție socială sau de educație, întrucât statele membre sunt responsabile pentru organizarea și conținutul sistemelor lor de protecție socială și de învățământ, precum și pentru a stabili cine are dreptul de a primi protecție socială sau educație.

- (17b) Protecția socială, în sensul prezentei directive, ar trebui să includă securitatea socială, inclusiv sistemele legale de pensii, asistența socială, locuințele sociale și asistența medicală. Prin urmare, prezenta directivă ar trebui să se aplice drepturilor și prestațiilor derivate din sistemele generale sau speciale de securitate socială, asistență socială și asistență medicală, care sunt constituite în temeiul legii sau oferite fie direct de către stat, fie prin intermediul unor entități private, în măsura în care oferirea acestor prestații de către acestea din urmă este finanțată de către stat. În acest context, directiva ar trebui să se aplice prestațiilor în numerar, prestațiilor în natură și serviciilor, indiferent de faptul că sistemele în cauză sunt de tip contributiv sau necontributiv. Sistemele sus-menționate includ, de exemplu, ramurile de securitate socială definite de Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului ¹⁸, precum și sistemele care oferă prestații sau servicii acordate din motive care țin de lipsa resurselor financiare sau de riscul excluziunii sociale. Prezenta directivă ar trebui să se aplice tuturor regimurilor de pensii legale suplimentare.
- (17c)
- (17d)
- (17e)
- (17f) Competența exclusivă a statelor membre cu privire la organizarea propriilor sisteme de protecție socială include competența de a institui, finanța și administra astfel de sisteme și instituții conexe, precum și competența de a determina conținutul, valoarea, calcularea și durata prestațiilor și a serviciilor, precum și de a stabili condițiile de eligibilitate pentru prestații și servicii, și competența de a ajusta respectivele condiții pentru a asigura sustenabilitatea finanțelor publice. De exemplu, statele membre își mențin posibilitatea de a rezerva anumite prestații sau servicii anumitor grupe de vârstă sau anumitor persoane cu handicap.

¹⁸ Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO L 166, 30.4.2004, p. 1).

- (17g) Competența exclusivă a statelor membre în ceea ce privește organizarea sistemelor lor educaționale și conținutul transmis prin predare și activități educaționale, inclusiv oferirea de educație pentru persoanele cu nevoi speciale, cuprinde competența de a crea, finanța și gestiona instituții de învățământ, de a elabora programe de învățământ și alte activități educaționale, de a defini procesele de examinare și de a stabili condițiile de eligibilitate, inclusiv, de exemplu, limitele de vârstă privind eligibilitatea pentru școli, burse sau cursuri. În special, statele membre își rezervă posibilitatea de a stabili limite de vârstă în domeniul educației.
- (17ga) Toate persoanele, fie că sunt persoane fizice sau juridice, beneficiază de libertatea de a încheia contracte, inclusiv de libertatea de a alege un partener contractual pentru o tranzacție. Cu condiția ca alegerea partenerului să nu fie bazată pe religia sau convingerea, pe handicapul și orientarea sexuală a respectivei persoane, prezenta directivă nu ar trebui să aducă atingere libertății persoanei de a-și alege un partener contractual. Interzicerea discriminării bazate pe aceste motive ar trebui să se aplice persoanelor care furnizează bunuri și servicii în interiorul Uniunii, aflate la dispoziția publicului și oferite în afara domeniului vieții private și familiale, precum și tranzacțiilor care se derulează în acest context.
- (17h) Prezenta directivă nu se aplică aspectelor care țin de dreptul familiei, inclusiv starea civilă și adopția, și nici legislației privind drepturile de reproducere. De asemenea, ea nu aduce atingere naturii laice a statului, a instituțiilor sau organismelor de stat sau a educației.
- (17i)
- (18)
- (19) În conformitate cu articolul 17 din TFUE, Uniunea respectă și nu aduce atingere statutului de care beneficiază, în temeiul dreptului național, bisericele și asociațiile sau comunitățile religioase în statele membre și respectă, de asemenea, statutul organizațiilor filosofice și neconfesionale.

- (19a) Persoanele cu handicap includ acele persoane care au deficiențe de ordin fizic, mental, intelectual sau senzorial pe termen lung care, în interacțiune cu diferite obstacole, pot împiedica participarea deplină și eficientă a acestor persoane în societate în condiții egale cu ceilalți. Definiția „termenului lung” în relație cu conceptul de handicap ar trebui să fie interpretată din perspectiva jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, în special a hotărârii sale pronunțate în cauza C-395/15.
- (19ab) Principiul accesibilității este stabilit în Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap. Convenția dispune în acest sens că, pentru a face ca persoanele cu handicap să aibă o existență autonomă și să participe pe deplin la toate aspectele vieții, statele părți trebuie să ia măsuri adecvate pentru a garanta accesul lor, în condiții egale cu celelalte persoane, la mediul fizic, la mijloacele de transport, la mijloacele de informare și de comunicare, inclusiv la tehnologiile și sistemele informării și comunicării, precum și la alte structuri și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în zonele urbane, cât și în cele rurale.
- (19b) Măsurile care asigură accesibilitatea pentru persoanele cu handicap, în mod egal cu celelalte persoane, la domeniile la care se referă prezenta directivă joacă un rol important în asigurarea în practică a deplinei egalități. Aceste măsuri ar trebui să cuprindă identificarea și eliminarea obstacolelor și a barierelor din calea accesibilității, precum și prevenirea de noi obstacole și bariere. Măsurile care asigură accesibilitatea pentru persoanele cu handicap nu ar trebui să impună o sarcină disproporționată. Accesibilitatea ar trebui considerată ca fiind realizată într-un mod proporționat dacă persoanele cu handicap sunt în măsură, în mod eficace și în condiții de egalitate cu ceilalți, să acceseze serviciile pe care anumite clădiri, structuri, moduri de transport și infrastructuri sunt menite să le furnizeze sau să le ofere publicului, chiar dacă aceste persoane nu pot avea acces la întreaga clădire, structură sau infrastructură în cauză.
- (19c) Aceste măsuri ar trebui să aibă ca obiectiv obținerea accesibilității, inclusiv în ceea ce privește, printre altele, mediul fizic, transportul, tehnologia și sistemele de informații și de comunicare, precum și serviciile, în cadrul domeniului de aplicare al prezentei directive. Faptul că accesul în condiții de egalitate deplină cu ceilalți ar putea să nu fie întotdeauna posibil nu poate fi folosit ca justificare pentru a nu adopta toate măsurile de creștere pe cât posibil a accesibilității pentru persoanele cu handicap.

- (19d) Îmbunătățirea accesibilității poate fi obținută printr-o varietate de mijloace, inclusiv prin aplicarea principiului „proiectării universale”. În conformitate cu Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap, „proiectarea universală” înseamnă proiectarea de produse, medii, programe și servicii utilizabile de către toți, în cea mai mare măsură posibilă, fără să fie nevoie de adaptare sau de o proiectare specializată. „Proiectarea universală” nu ar trebui să excludă dispozitivele de asistare pentru grupe specifice de persoane cu handicap, dacă acestea sunt necesare ¹⁹. Statele membre ar trebui să întreprindă sau să promoveze cercetarea și dezvoltarea de bunuri și servicii proiectate universal care intră în domeniul de aplicare al prezentei directive, cu scopul de a răspunde nevoilor specifice ale persoanelor cu handicap, reducând, în același timp, nevoia de adaptare și costul cât mai mult posibil, și să promoveze disponibilitatea și utilizarea acestora. Statele membre ar trebui, de asemenea, să promoveze proiectarea universală în procesul de elaborare a standardelor și a orientărilor, astfel încât să asigure treptat accesibilitatea bunurilor și serviciilor.
- (19e) În cazul în care dreptul Uniunii care prevede standarde sau specificații detaliate privind accesibilitatea sau amenajarea corespunzătoare în ceea ce privește anumite bunuri sau servicii este respectat, cerințele din prezenta directivă cu privire la accesibilitate sau amenajarea corespunzătoare se consideră a fi respectate.

¹⁹ Articolul 2 din Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap.

- (20) Dreptul Uniunii stabilește deja standarde sau specificații detaliate în materie de accesibilitate în anumite domenii. Astfel de specificații sau standarde sunt prevăzute, printre altele, în Regulamentul (UE) 1300/2014 al Comisiei ²⁰, Regulamentul (UE) 181/2011 al Parlamentului European și al Consiliului ²¹, Regulamentul (CE) nr. 1107/2006 al Parlamentului European și al Consiliului ²² și Regulamentul (CE) nr. 1371/2007 al Parlamentului European și al Consiliului ²³. De asemenea, dreptul Uniunii stabilește deja cerințe legale pentru asigurarea accesibilității, fără a prevedea specificații sau standarde ale acestei cerințe. Astfel de cerințe legale sunt stabilite, printre altele, în Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului ²⁴ și în Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului ²⁵. De exemplu, articolul 7 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 prevede că accesibilitatea pentru persoanele cu handicap este unul dintre criteriile care trebuie respectate la definirea operațiunilor cofinanțate de fonduri.

²⁰ Regulamentul (UE) nr. 1300/2014 al Comisiei din 18 noiembrie 2014 privind specificațiile tehnice de interoperabilitate referitoare la accesibilitatea sistemului feroviar al Uniunii pentru persoanele cu handicap și pentru persoanele cu mobilitate redusă.

²¹ Regulamentul (UE) nr. 181/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 februarie 2011 privind drepturile pasagerilor care călătoresc cu autobuzul și autocarul și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004.

²² Regulamentul (CE) nr. 1107/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iulie 2006 privind drepturile persoanelor cu handicap și ale persoanelor cu mobilitate redusă pe durata călătoriei pe calea aerului (JO L 204, 26.7.2006, p. 1).

²³ Regulamentul (CE) nr. 1371/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2007 privind drepturile și obligațiile călătorilor din transportul feroviar (JO L 315, 3.12.2007, p. 14).

²⁴ Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 320).

²⁵ Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE.

- (20-aa) Statele membre sunt încurajate să adopte măsuri inovatoare de asigurare a accesibilității infrastructurii culturale și a activităților culturale pentru persoanele cu handicap, necesitatea unor astfel de măsuri fiind evidențiată de Consiliu în Rezoluția sa din 5 mai 2003 privind egalitatea de șanse pentru elevii și studenții cu handicap în educație și formare ²⁶. Astfel de măsuri se pot inspira din principiul proiectării universale și din cele mai bune practici ale statelor membre.
- (20-a) Pe lângă măsurile generale anticipative de asigurare a accesibilității, măsurile care au ca scop amenajarea corespunzătoare în cazuri particulare joacă un rol important în garantarea unei egalități depline în practică pentru persoanele cu handicap în domeniile care fac obiectul prezentei directive. În situația unei relații contractuale sau de alt tip pe termen lung între furnizor și persoana cu handicap, modificarea structurală a localului sau a echipamentului ar putea fi considerată o amenajare corespunzătoare. Amenajarea corespunzătoare poate cuprinde ajustarea, adaptarea sau modificarea politicilor, procedurilor și practicilor uzuale ale furnizorului și furnizarea unei asistențe specifice, luând în considerare necesitățile specifice ale persoanei cu handicap, în vederea obținerii unui rezultat egal. Măsurile care au ca scop amenajarea corespunzătoare nu ar trebui să impună o sarcină disproporționată.
- (20-b) Statele membre sunt încurajate să elaboreze și să pună în practică măsuri inovatoare pentru a asigura o amenajare corespunzătoare.
- (20aa) În furnizarea de locuințe, furnizorul nu ar trebui, în scopul de a respecta dispozițiile privind amenajarea corespunzătoare prevăzute în prezenta directivă, să aducă modificări structurale localurilor sau să plătească aceste modificări. În conformitate cu dreptul și practicile naționale, furnizorul ar trebui să accepte astfel de modificări dacă acestea sunt finanțate în alt mod și nu impun o sarcină disproporționată de altă natură.
- (20ab) Obligația de a oferi o amenajare corespunzătoare cu condiția ca aceasta să nu genereze o sarcină disproporționată este stabilită în Directiva 2000/78/CE și în Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap. Convenția prevede, de asemenea, și principiul accesibilității.

²⁶ JO C 134, 7.6.2003, p. 6.

- (20b) Pentru a estima dacă măsurile de asigurare a accesibilității sau a amenajării corespunzătoare ar impune o sarcină disproporționată, ar trebui să se țină cont de un număr de factori, inclusiv, printre altele, de dimensiunea, resursele și natura organizației sau întreprinderii, precum și de costurile estimate ale acestor măsuri sau de durata de viață (tehnică și/sau economică) a infrastructurilor și a obiectelor utilizate pentru a furniza un serviciu. În plus, o sarcină disproporționată ar putea apărea, în special, atunci când ar fi necesare modificări structurale semnificative pentru a oferi accesul la bunuri mobile și imobile care sunt protejate prin legislația națională în virtutea valorii lor istorice, culturale, artistice sau arhitecturale.
- (20c)
- (21) Interzicerea discriminării ar trebui să nu aducă atingere menținerii sau adoptării de către statele membre de măsuri destinate să prevină sau să compenseze dezavantajele suferite de un grup de persoane de o anumită religie sau anumite convingeri, sau având un anumit handicap, o anumită vârstă sau orientare sexuală, sau având o combinație de caracteristici aferente acestor motive specifice de discriminare. Astfel de măsuri pot include sprijinul pentru organizațiile și pentru persoanele de o anumită religie sau cu anumite convingeri, cu un anumit handicap, de o anumită vârstă sau orientare sexuală, atunci când obiectivul lor principal este de a promova integrarea economică, culturală sau socială a persoanelor respective ori de a acorda atenție nevoilor speciale ale persoanelor respective.
- (22) Prezenta directivă stabilește cerințe minime, ceea ce oferă statelor membre posibilitatea adoptării sau a menținerii unor dispoziții mai favorabile. Punerea în aplicare a prezentei directive nu poate justifica un regres în raport cu situația existentă în fiecare stat membru.
- (23) Persoanele care au făcut obiectul unei discriminări pe motive de apartenență religioasă sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală ar trebui să dispună de mijloace de protecție juridică adecvate. Pentru a asigura un nivel mai eficient de protecție, asociațiilor, organizațiilor și celelalte persoane juridice ar trebui, de asemenea, să li se permită să inițieze proceduri, inclusiv în numele sau în sprijinul oricărei victime, fără a aduce atingere normelor naționale de procedură privind reprezentarea și apărarea în fața instanțelor.

- (24) În situația unui caz aparent de discriminare, normele privind sarcina probei trebuie adaptate și, pentru ca principiul egalității de tratament să fie aplicat în mod eficient, sarcina probei trebuie să revină pârâtului, dacă se face dovada unei asemenea discriminări. Cu toate acestea, nu cade în sarcina pârâtului să demonstreze că reclamantul aparține unei anumite religii, are anumite convingeri, prezintă un anumit handicap, are o anumită vârstă sau orientare sexuală.
- (25) Punerea efectivă în aplicare a principiului egalității de tratament necesită o protecție judiciară corespunzătoare împotriva eventualelor represalii.
- (26) În rezoluția sa privind continuarea activităților Anului european al egalității de șanse pentru toți (2007), Consiliul a făcut apel la implicarea deplină a societății civile, inclusiv a organizațiilor care reprezintă persoane care riscă să fie discriminate, a partenerilor sociali și a părților interesate în crearea de politici și programe destinate prevenirii discriminării și promovării egalității și șanselor egale atât la nivel european, cât și la nivel național.
- (27) Experiența câștigată prin punerea în aplicare a Directivelor 2000/43/CE, 2004/113/CE și 2006/54/CE arată că protecția împotriva discriminării bazată pe caracteristicile care fac obiectul prezentei directive s-ar consolida prin existența unui organism sau a unor organisme în fiecare stat membru, având competența de a analiza problemele în cauză, de a studia soluții posibile și de a acorda asistență concretă victimelor discriminării. În conformitate cu obiectivul de a extinde gradul și forma de protecție împotriva discriminării pe bază de sex și origine rasială sau etnică pentru a include temeiurile care intră sub incidența prezentei directive, sfera de competență a acestui organism sau a acestor organisme ar trebui să cuprindă, de asemenea, domeniile care intră sub incidența Directivei 2000/78/CE.

- (28) Statele membre ar trebui să promoveze colectarea de date privind egalitatea de tratament și discriminarea, cu scopul, în special, de a monitoriza și a evalua eficacitatea măsurilor adoptate pentru a se conforma prezentei directive. În acest scop, statele membre pot, de exemplu, să stabilească linii de bază sau obiective măsurabile sau să se angajeze în colectarea de date calitative și/sau cantitative. În sensul prezentei directive, datele privind egalitatea de tratament și discriminarea ar trebui înțelese ca incluzând orice informații utile și relevante pentru descrierea și analizarea situației de egalitate, în sensul că oferă indicații privind existența și/sau amploarea discriminării și/sau a egalității. Datele colectate pot include date de referință, cum ar fi date demografice și socioeconomice, date privind inegalitățile materiale și cele întâlnite în practică sau date care să permită evaluarea politicilor actuale ²⁷ sau date bazate pe indicatorii privind drepturile omului. Datele ar trebui să fie colectate în conformitate cu legislația și practicile naționale și în conformitate cu dreptul aplicabil al Uniunii, în special în ceea ce privește reglementarea protecției datelor cu caracter personal.
- (29) Statele membre ar trebui să aplice sancțiuni efective, proporționale și disuasive, aplicabile în caz de nerespectare a obligațiilor ce decurg din prezenta directivă.
- (30) Dat fiind că obiectivul prezentei directive, și anume asigurarea unui nivel comun de protecție împotriva discriminării în toate statele membre, nu poate fi realizat în mod satisfăcător de către statele membre și poate, prin urmare, având în vedere dimensiunile și impactul acțiunii propuse, să fie mai bine realizat la nivelul Uniunii, Uniunea poate adopta măsuri, în conformitate cu principiul subsidiarității enunțat la articolul 5 din TUE. În conformitate cu principiul proporționalității, astfel cum este definit la articolul menționat, prezenta directivă nu depășește ceea ce este necesar pentru realizarea acestui obiectiv.
- (31) În conformitate cu punctul 34 din Acordul interinstituțional privind o mai bună legiferare, statele membre sunt încurajate să întocmească, pentru ele însele și în interesul Uniunii, propriile lor tabele care să ilustreze, pe cât posibil, concordanța dintre prezenta directivă și măsurile de transpunere și să le facă publice,

ADOPTĂ PREZENTA DIRECTIVĂ:

²⁷ A se vedea Manualul european cu privire la datele privind egalitatea, versiunea revizuită din 2016: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=54849

CAPITOLUL I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1

Obiectiv

Prezenta directivă stabilește un cadru general de combatere a discriminării pe motive de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, sau din motive multiple, în vederea punerii în aplicare, în statele membre, a principiului egalității de tratament în sensul articolului 3 și consolidează promovarea principiului respectiv în domeniul încadrării în muncă și al ocupării forței de muncă, în conformitate cu Directiva 2000/78/CE.

Articolul 2

Conceptul de discriminare

- (1) În sensul prezentei directive, prin „principiul egalității de tratament” se înțelege absența oricărei discriminări bazate pe unul din motivele menționate la articolul 1.
- (1a) În sensul prezentei directive, discriminarea înseamnă:
- (i) discriminare directă;
 - (ii) discriminare indirectă;
 - (iii) hărțuire;
 - (iv) discriminare directă sau hărțuire prin asociere;
 - (v) refuzul amenajării corespunzătoare pentru persoanele cu handicap; și
 - (vi) instigarea la discriminare împotriva unor persoane pentru oricare dintre motivele menționate la articolul 1.

- (2) În sensul alineatului (1), se aplică următoarele definiții:
- (a) o discriminare directă se produce atunci când o persoană este tratată într-un mod mai puțin favorabil decât este, a fost sau va fi tratată într-o situație asemănătoare o altă persoană, pe baza unuia dintre motivele menționate la articolul 1 sau pe baza unor motive multiple;
 - (b) se consideră că are loc o discriminare indirectă pe baza unuia dintre motivele menționate la articolul 1 sau pe baza unor motive multiple atunci când o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră, sau o combinație de mai multe astfel de aspecte, pune o persoană, de o anumită religie sau convingeri, un anumit handicap, o anumită vârstă și/sau o anumită orientare sexuală, într-un anume dezavantaj, în comparație cu alte persoane, în afară de cazul în care acea dispoziție, criteriu sau practică se justifică obiectiv, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sunt corespunzătoare și necesare;
 - (c) se consideră că există hărțuire atunci când are loc un comportament indezirabil legat de unul dintre motivele prevăzute la articolul 1 sau de motive multiple, care are ca obiectiv sau ca efect lezarea demnității unei persoane și crearea unui mediu de intimidare, ostil, degradant, umilitor sau ofensator. În acest context, noțiunea de hărțuire poate fi definită în conformitate cu legislațiile și practicile naționale ale statelor membre;
 - (d) se consideră că există discriminare prin asociere atunci când o persoană este discriminată pe baza unuia dintre motivele prevăzute la articolul 1 sau pe baza unor motive multiple din cauza unei asocieri pe care persoana respectivă o are sau se consideră că o are cu persoane care au o anumită religie sau convingeri, persoane cu handicap, persoane de o anumită vârstă sau persoane cu o anumită orientare sexuală.
 - (e) se consideră că există refuz al amenajării corespunzătoare pentru persoanele cu handicap atunci când nu se respectă articolul 4a din prezenta directivă;

- (3-a)(nou) Discriminarea din motive multiple are loc atunci când discriminarea este bazată pe orice combinație a motivelor prevăzute la articolul 1 din prezenta directivă.

Discriminarea din motive multiple poate avea loc pe baza oricărei astfel de combinații, inclusiv în cazul în care discriminarea nu ar avea loc pe baza unuia sau a mai multora dintre motive luate separat.

(3)

(4)

(5)

- (6) În pofida alineatelor (1), (1a) și (2), nu se consideră drept discriminare aplicarea unui tratament diferențiat pe motive de vârstă, atunci când acesta este justificat în mod obiectiv de un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sunt adecvate și necesare.

Promovarea integrării economice, culturale sau sociale a persoanelor care aparțin unor anumite grupe de vârstă constituie un obiectiv legitim în conformitate cu primul paragraf.

- (6-a) Taxele, tarifele sau prețurile preferențiale aferente oricăror oferte sau prestări disponibile pentru persoanele care aparțin unei anumite grupe de vârstă nu constituie discriminare în sensul prezentei directive.

- (6a) În pofida alineatelor (1), (1a) și (2), diferențele de tratament care constau în dispoziții mai favorabile pentru persoanele cu handicap în ceea ce privește condițiile de acces la domeniile stabilite la articolul 3, care sunt adoptate în scopul promovării integrării economice, culturale sau sociale a acestor persoane ori pentru a răspunde nevoilor lor speciale, nu constituie discriminare în sensul prezentei directive.

- (7) În ceea ce privește furnizarea de servicii financiare,
- (a) diferențele proporționate de tratament pe motive de vârstă nu constituie discriminare în sensul prezentei directive dacă vârsta este un factor determinant pentru evaluarea riscului în cazul serviciului respectiv, iar această evaluare se bazează pe principiile actuariale și pe date statistice relevante și fiabile;
 - (b) diferențele proporționate de tratament pe motive de handicap nu constituie discriminare în sensul prezentei directive dacă starea de sănătate a persoanei respective este un factor determinant și veritabil pentru evaluarea riscului în cazul serviciului respectiv, iar această evaluare se bazează pe principiile actuariale și pe date statistice relevante și fiabile sau pe cunoștințe medicale relevante și fiabile.

Furnizorii de servicii financiare care hotărăsc să aplice diferențe proporționate de tratament pe motive de vârstă sau de handicap furnizează informații, la cerere, clienților și organismelor judiciare competente, precum și organismelor competente de soluționare a plângerilor cu privire la motivele care justifică aplicarea acestui tratament diferențiat.

- (8) Prezenta directivă nu aduce atingere măsurilor prevăzute de dreptul național care, într-o societate democratică, sunt necesare pentru securitatea publică, menținerea ordinii publice și prevenirea infracțiunilor, pentru protecția minorilor, pentru protecția sănătății și a siguranței și pentru apărarea drepturilor și libertăților celorlalte persoane, inclusiv dreptul la libertatea de exprimare și la libertatea presei. Prezenta directivă nu limitează competența statelor membre, nici nu o extinde pe cea a Uniunii în domeniile menționate la prezentul alineat.

Articolul 3

Domeniu de aplicare

- (1) În limitele competențelor conferite Uniunii Europene și în limitele prevăzute la alineatul (2), interzicerea discriminării se aplică tuturor persoanelor, atât din sectorul public, cât și din cel privat, inclusiv organismelor publice, în ceea ce privește:

- (a) accesul la protecție socială, în măsura în care se referă la securitate socială, inclusiv regimuri de pensii legale suplimentare, și la asistență socială, locuințe sociale și asistență medicală.

Accesul în temeiul prezentei litere cuprinde procesul căutării de informații, depunerea de cereri și înregistrarea, precum și furnizarea efectivă de măsuri de protecție socială.

(b)

- (c) accesul la educație.

Accesul în temeiul prezentei litere cuprinde procesul căutării de informații, depunerea de cereri și înregistrarea, precum și admiterea efectivă și participarea la activități educaționale;

- (d) accesul la bunuri și servicii, precum și furnizarea acestora, inclusiv asigurarea unei locuințe, care sunt puse la dispoziția publicului și care sunt oferite în afara sferei vieții private și familiale.

Accesul în temeiul prezentei litere cuprinde procesul căutării de informații, depunerea de cereri, înregistrarea, depunerea de comenzi, rezervarea, închirierea și achiziționarea, precum și prestarea efectivă și beneficierea de bunurile și serviciile în cauză.

(2) Prezenta directivă nu se aplică:

- (a) aspectelor care țin de dreptul familiei, inclusiv starea civilă și adopțiile, și nici legislației privind drepturile de reproducere;
- (b) organizării și finanțării sistemelor de protecție socială ale statelor membre, inclusiv instituirii și administrării unor astfel de sisteme și a instituțiilor conexe acestora, precum și conținutului, valorii, calculării și duratei prestațiilor și a serviciilor și condițiilor de eligibilitate referitoare la aceste prestații și servicii, cum ar fi, de exemplu, limitele de vârstă pentru anumite prestații;
- (c)
- (d) organizării și finanțării sistemelor educaționale ale statelor membre, inclusiv instituirii și administrării instituțiilor de învățământ, conținutului transmis prin predare și activități educaționale, elaborării de programe de învățământ, definirii proceselor de examinare și condițiilor de eligibilitate, cum ar fi, de exemplu, limitele de vârstă pentru școli, burse sau cursuri;

- (e) diferențelor de tratament bazate pe religia sau convingerile unei persoane în ceea ce privește admiterea la instituțiile de învățământ a căror etică se bazează pe religie sau convingeri, în conformitate cu legislațiile, tradițiile și practicile naționale.

(3)

- (3a) Prezenta directivă nu aduce atingere măsurilor naționale de autorizare sau de interzicere a portului de simboluri religioase și nu limitează competența exclusivă a statelor membre în aceste chestiuni.

- (4) Prezenta directivă nu aduce atingere legislațiilor naționale care asigură caracterul laic al statului, al instituțiilor sau organismelor statului sau al educației sau cu privire la statutul și activitățile bisericilor și altor organizații bazate pe religie sau convingeri și nu limitează competența exclusivă a statelor membre în aceste chestiuni.

- (5) Prezenta directivă nu se referă la diferențe de tratament pe bază de cetățenie și nu aduce atingere dispozițiilor și condițiilor legate de intrarea și rezidența cetățenilor din țări terțe și a persoanelor apatride pe teritoriul statelor membre, precum și niciunui tratament rezultat din statutul juridic al cetățenilor din țări terțe și al persoanelor apatride.

Articolul 4

Accesibilitatea pentru persoanele cu handicap

- (1) Statele membre iau măsurile necesare și adecvate pentru a asigura accesibilitatea pentru persoanele cu handicap, în mod egal cu celelalte persoane, în domeniile prevăzute la articolul 3. Aceste măsuri nu ar trebui însă să impună o sarcină disproporționată.
- (1a) Accesibilitatea include măsuri preventive generale pentru a garanta punerea în aplicare efectivă a principiului egalității de tratament pentru persoanele cu handicap în domeniile prevăzute la articolul 3.
- (2) Măsurile menționate la alineatele (1) și (1a) de la prezentul articol cuprind identificarea și eliminarea obstacolelor și a barierelor din calea accesibilității, precum și prevenirea de noi obstacole și bariere în domeniile care fac obiectul prezentei directive.

- (3)
- (4)
- (5)
- (6) Alineatele (1), (1a) și (2) de la prezentul articol se aplică locuințelor numai în ceea ce privește părțile comune ale clădirilor cu mai mult de o unitate de locuit. Prezentul alineat nu aduce atingere articolului 4 alineatul (7) și articolului 4a.
- (7) Statele membre iau în mod treptat măsurile necesare pentru a garanta că suficiente locuințe sunt accesibile persoanelor cu handicap.
- (8) Statele membre întreprind sau sprijină cercetarea și dezvoltarea de bunuri și servicii proiectate universal, în conformitate cu caracteristicile specifice și condițiile naționale.
- (9) Dispozițiile prezentului articol se consideră a fi respectate în cazul în care este respectat dreptul Uniunii care prevede standarde sau specificații detaliate privind accesibilitatea în ceea ce privește anumite bunuri sau servicii.

Articolul 4a

Amenajarea corespunzătoare pentru persoanele cu handicap

- (1) În scopul garantării respectării principiului egalității de tratament față de persoanele cu handicap, sunt prevăzute amenajări corespunzătoare în domeniile prevăzute la articolul 3.
- (2) În sensul alineatului (1), amenajarea corespunzătoare înseamnă modificările și ajustările necesare și adecvate care nu determină o sarcină disproporționată, necesare într-un anumit caz, pentru a satisface nevoile specifice ale unei persoane cu handicap, astfel încât să se asigure accesul acesteia în regim egal cu alte persoane la măsura de protecție socială, activitatea educațională, bunul sau serviciul în cauză.
- (3) În furnizarea locuințelor, alineatele (1) și (2) nu solicită furnizorului să facă modificări structurale la localuri sau să plătească aceste modificări. În conformitate cu legislația și practicile naționale, furnizorul acceptă astfel de modificări dacă acestea sunt finanțate în alt mod și nu impun o sarcină disproporționată.

- (4) Dispozițiile prezentului articol se consideră a fi respectate în cazul în care este respectat dreptul Uniunii care prevede standarde sau specificații detaliate privind amenajarea corespunzătoare în ceea ce privește anumite bunuri sau servicii.

Articolul 4b

Dispoziții comune privind accesibilitatea și amenajarea corespunzătoare

- (1) Pentru a evalua dacă măsurile necesare pentru respectarea articolelor 4 și 4a ar impune o sarcină disproporționată, se ține cont în special:
- (a) de dimensiunea, resursele, natura și de cifra de afaceri netă și profitul net ale organizației sau ale întreprinderii;
 - (aa) de impactul negativ asupra persoanei cu handicap afectate de faptul că măsura adecvată și necesară nu este oferită; de exemplu, reducerea sau refuzul accesului la bunuri și servicii sau la servicii și prestații din domeniul protecției sociale și al educației esențiale pentru o persoană cu handicap;
 - (b) de costul estimat al măsurii adecvate și necesare;
 - (c) de beneficiile estimate pentru persoanele cu handicap în general, luând în considerare frecvența și durata utilizării bunurilor și serviciilor relevante, precum și frecvența și durata relației cu vânzătorul sau cu furnizorul;
 - (ca) de cuantumul finanțării publice aflate la dispoziția organizației sau a întreprinderii pentru a adopta măsura adecvată și necesară;
 - (d) de durata de viață a infrastructurilor și a obiectelor utilizate pentru a furniza un serviciu;²⁸
 - (e) de valoarea istorică, culturală, artistică sau arhitecturală a bunului mobil sau imobil în cauză; și
 - (f) de siguranța și caracterul practic al măsurilor în cauză.

Această sarcină nu este considerată a fi disproporționată atunci când este compensată în mod suficient prin măsuri existente în cadrul politicii în materie de handicap a statului membru în cauză.

²⁸ Acest criteriu ar putea fi adecvat numai în cazul accesibilității.

(2)

(3)

Articolul 5

Acțiunea pozitivă

- (1) În vederea asigurării deplinei egalități în practică, principiul egalității de tratament nu împiedică un stat membru să mențină și să adopte măsuri specifice pentru prevenirea sau compensarea dezavantajelor legate de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală.

Articolul 6

Cerințe minime

- (1) Statele membre pot adopta sau menține dispoziții mai favorabile respectării principiului egalității de tratament decât cele care sunt prevăzute de prezenta directivă.
- (2) Aplicarea prezentei directive nu poate în niciun caz să constituie un motiv de diminuare a nivelului protecției împotriva discriminării deja acordat de statele membre în domeniile reglementate de prezenta directivă.

CAPITOLUL II

CĂI DE ATAC ȘI APLICAREA DREPTULUI

Articolul 7

Apărarea drepturilor

- (1) Statele membre se asigură că procedurile judiciare și/sau administrative, inclusiv, dacă se consideră potrivit, procedurile de conciliere care urmăresc asigurarea respectării obligațiilor care decurg din prezenta directivă, sunt accesibile tuturor persoanelor care se consideră lezate de neaplicarea în cazul lor a principiului egalității de tratament, chiar după încetarea raportului în care se presupune că a avut loc discriminarea.
- (2) Statele membre asigură pentru asociații, organizații sau persoane juridice care, în conformitate cu criteriile stabilite prin dreptul lor național, au un interes legitim în asigurarea respectării dispozițiilor prezentei directive, posibilitatea de a întreprinde orice procedură judiciară și/sau administrativă disponibilă, în numele sau în sprijinul reclamantului, cu aprobarea acestuia, pentru asigurarea respectării obligațiilor care decurg din prezenta directivă.
- (3) Alineatele (1) și (2) nu aduc atingere normelor naționale privind termenele stabilite pentru a introduce o acțiune în legătură cu principiul egalității de tratament.

Articolul 8

Sarcina probei

- (1) Statele membre iau măsurile necesare, în conformitate cu sistemele lor juridice naționale, pentru ca, îndată ce o persoană se consideră lezată prin nerespectarea, în ceea ce o privește, a principiului egalității de tratament și prezintă în fața unei instanțe sau a unei alte autorități competente fapte care permit presupunerea existenței unei discriminări directe sau indirecte, să-i revină pârâtului sarcina de a proba că nu a fost încălcată interdicția discriminării.

- (2) Alineatul (1) nu împiedică statele membre să impună un probatoriu mai favorabil reclamanților.
- (3) Alineatul (1) nu se aplică în cazul procedurilor penale.
- (4) Statele membre pot decide să nu aplice alineatul (1) procedurilor în cadrul cărora investigarea faptelor în cazul respectiv revine instanței sau altui organism competent.
- (5) Alineatele (1), (2), (3) și (4) de la prezentul articol se aplică, de asemenea, tuturor procedurilor juridice angajate în conformitate cu articolul 7 alineatul (2).

Articolul 9

Protecția împotriva represaliilor

Statele membre introduc în sistemele lor juridice naționale măsurile necesare pentru protecția persoanelor față de orice tratament nefavorabil sau consecință nefavorabilă ca reacție la o plângere sau la o acțiune în justiție care au ca scop asigurarea respectării principiului egalității de tratament.

Articolul 10

Difuzarea informațiilor

Statele membre se asigură că dispozițiile adoptate în aplicarea prezentei directive, precum și dispozițiile relevante aflate deja în vigoare, sunt aduse la cunoștința persoanelor în cauză prin toate mijloacele corespunzătoare și pe întreg teritoriul lor.

Articolul 11

Dialogul cu părțile interesate relevante

În vederea promovării principiului egalității de tratament, statele membre încurajează dialogul cu părțile interesate relevante care, în conformitate cu dreptul și practicile lor naționale, au un interes legitim să contribuie la lupta împotriva discriminării din motivele și în domeniile care fac obiectul prezentei directive.

Articolul 12

Organisme care promovează egalitatea de tratament

- (1) Statele membre desemnează un organism sau mai multe organisme pentru promovarea egalității de tratament a tuturor persoanelor, indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Aceste organisme pot face parte dintre organele însărcinate cu apărarea la nivel național a drepturilor omului sau cu asigurarea protecției drepturilor persoanelor.
- (2) Statele membre se asigură că intră în sfera de competență a acestor organisme:
 - (a) acordarea de asistență independentă victimelor discriminării, în urmărirea plângerilor înaintate de acestea cu privire la discriminare, fără a aduce atingere dreptului victimelor și al asociațiilor, al organizațiilor sau al altor persoane juridice menționate la articolul 7 alineatul (2),
 - (b) desfășurarea unor studii independente privind discriminarea și
 - (c) publicarea de rapoarte independente și formularea de recomandări privind toate problemele legate de astfel de discriminări.
- (3) Statele membre se asigură, de asemenea, că în competențele organismului sau organismelor menționat(e) la alineatul (1) sunt incluse atât domeniile care intră sub incidența prezentei directive, cât și cele cuprinse în Directiva 2000/78.

CAPITOLUL III

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 13

Respectarea dispozițiilor

Statele membre adoptă măsurile necesare pentru a se asigura că se respectă principiul egalității de tratament în sensul prezentei directive, în special că:

- (a) se abrogă toate actele cu putere de lege și actele administrative care contravin principiului egalității de tratament;
- (b) se declară sau pot fi declarate nule și neavenite sau se modifică toate dispozițiile contractuale, regulamentele interne ale întreprinderilor, precum și normele care reglementează asociațiile cu scop lucrativ sau fără scop lucrativ, contrare principiului egalității de tratament.

Articolul 14

Sanțiuni

Statele membre adoptă regimul sancțiunilor care se aplică în cazul nerespectării dispozițiilor naționale adoptate în temeiul prezentei directive și iau toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acestora. Sancțiunile pot include plata unor compensații, care pot să nu fie restricționate prin stabilirea, în prealabil, a unei limite superioare și trebuie să fie eficace, proporționale și descurajante.

Articolul 14a

Abordarea integratoare a egalității de gen

În conformitate cu articolul 8 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, pentru punerea în aplicare a prezentei directive, statele membre țin seama de obiectivul eliminării inegalităților și al promovării egalității între femei și bărbați.

Articolul 15
Punerea în aplicare

- (1) Statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la ... [4 ani de la data adoptării]. Statele membre informează de îndată Comisia cu privire la acest fapt și îi comunică textul respectivelor acte.
- Atunci când statele membre adoptă aceste acte, ele conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere la data publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de efectuare a acestei trimiteri.
- (2) Statele membre pot stabili că obligația de a asigura accesibilitatea în conformitate cu articolul 4 trebuie respectată până cel târziu la [cinci ani de la adoptare] în cazul clădirilor, structurilor, serviciilor de transport și infrastructurilor noi.
- (2a) Statele membre pot stabili că obligația de a asigura accesibilitatea în conformitate cu articolul 4 trebuie respectată până la [20 de ani de la adoptare] în cazul clădirilor, structurilor, serviciilor de transport și infrastructurilor existente. În cazul în care stabilesc acest lucru, statele membre asigură punerea treptată în aplicare a obligației respective pe parcursul perioadei menționate.
- (3) Orice stat membru care optează pentru utilizarea perioadei suplimentare prevăzute la alineatul (2a) transmite Comisiei, până la data prevăzută la alineatul (1) de la prezentul articol, un plan de acțiune care să prevadă etapele de parcurs și calendarul punerii în aplicare treptate a obligației respective.
- (3a) Statele membre informează Comisia, până la data prevăzută la alineatul (1) de la prezentul articol, cu privire la planurile lor de punere treptată în aplicare a obligației prevăzute la articolul 4 alineatul (7).
- (4) Statele membre promovează colectarea datelor privind egalitatea de tratament și discriminarea. Datele se colectează în conformitate cu legislația și practicile naționale și în conformitate cu dreptul aplicabil al Uniunii, în special în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal.

Articolul 16

Raport

- (1) Statele membre transmit Comisiei, până la [doi ani de la data prevăzută la articolul 15 alineatul (1)] și, ulterior, din cinci în cinci ani, toate informațiile necesare pentru întocmirea de către Comisie a unui raport către Parlamentul European și Consiliu privind aplicarea prezentei directive, inclusiv informații privind punerea în aplicare a planurilor menționate la articolul 15 alineatele (3) și (3a).
- (2) Raportul Comisiei ia în considerare, după caz, punctul de vedere al organismelor naționale privind egalitatea de tratament și al părților interesate relevante, precum și pe cel al Agenției UE pentru drepturile fundamentale. Conform principiului abordării integratoare a egalității de gen, acest raport, oferă, inter alia, o evaluare a impactului pe care îl au măsurile adoptate asupra bărbaților și femeilor. În funcție de informațiile primite, raportul include, după caz, propuneri de revizuire și de actualizare a prezentei directive.

Articolul 17

Intrarea în vigoare

Prezenta directivă intră în vigoare la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Articolul 18

Destinatari

Prezenta directivă se adresează statelor membre.
